

Nr 47.

Ankom till riksdagens kansli den 13 april 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om tillämpning av 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente på indragen ordinarie personal vid domänverket.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, den ena under nr 172 i första kammaren av herr *Sundberg* jämte sex av kammarens övriga ledamöter och den andra under nr 192 i andra kammaren av herr *Thorell* jämte tre av kammarens övriga ledamöter, hemställes, »att riksdagen måtte föreslå Kungl. Maj:t sådant förtydligande i Kungl. Maj:ts reglemente angående tjänstepension för befattningshavare i statens tjänst den 30 december 1941 (nr 1008), att reglementet skall äga tillämpning jämväl på indragen ordinarie personal vid domänverket».

Till stöd för det väckta förslaget anföres i motionen I: 172 bland annat följande:

I anledning av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1933 blevo vissa befattningshavare i domänverket från och med den 1 januari 1934 överförda på indragningsstat, antingen efter egen ansökan eller på grund av Kungl. Maj:ts efter domänstyrelsens förslag meddelade beslut. Enligt det vid denna tidpunkt gällande civila tjänstepensionsreglementet utgjorde pensionsåldern för samtliga kategorier av överförd personal 65 år.

Sedan pensionsåldern år 1935 sänkts för jägmästare till 63 år och för kronojägare till 60 år, förordnade Kungl. Maj:t den 8 maj 1936 med stöd av riksdagens beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 156 år 1936 bl. a. följande:

»att bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet skola från och med den 1 juli 1937 äga tillämpning å personal, som vid nyssnämnda tidpunkt finnes uppförd å indragningsstat för domänverket och vilken åtnjuter lön enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1920 (nr 493) för tjänstemän vid domänverket.

Tillika föreskriver Kungl. Maj:t, att för innehavare av befattning såsom överjägmästarassistent pensionsåldern skall vid tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet inträda vid utgången av den månad, under vilken vederbörande uppnår 60 levnadsår.

Om befattningshavare, varom nu är fråga, vid tillämpning av civila tjänstepensionsreglementet får den för honom före den 1 juli 1937 gällande pensionsåldern nedsatt med två år och han enligt reglementet är skyldig att

avgå från tjänsten före den 1 juli 1940, skall för honom gälla en pensionsålder, som med ett år överstiger den i reglementet stadgade.»

Genom kungörelse den 4 juni 1937 med bestämmelser angående utsträckt tillämpning av allmänna familjepensionsreglementet förordnade Kungl. Maj:t — i samband med beslutet om ikraftträdande från den 1 juli 1937 av allmänna familjepensionsreglementet — att detta reglemente skulle äga tillämpning å den, som vid ikraftträdandet var uppförd å indragningsstat för domänverket och åtnjöt lön enligt avlöningsreglementet den 22 juni 1920 (nr 493) för tjänstemän vid domänverket.

I sitt yttrande den 24 april 1941 över 1938 års pensionskommittés betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen framhöll domänstyrelsen bl. a. följande.

»För domänverkets vidkommande skulle de nya pensionsreglementena bliva tillämpliga endast på tjänstemän, som äro underkastade civila avlöningsreglementet och civila icke-ordinariereglementet. Personal å indragningsstat för domänverket skulle däremot vara undantagen. Kungl. Maj:t har emellertid den 8 maj 1936 förordnat, att bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet skola äga tillämpning å ifrågakvarande personal. Styrelsen anser, att jämväl de nu föreslagna pensionsbestämmelserna böra äga tillämpning på indragningsstatspersonalen, varför kompletterande bestämmelser härutinnan torde böra utfärdas.»

I Kungl. Maj:ts proposition nr 339 år 1941 har å sid. 176 under 1 § vid specialmotiveringen anförts: »Ett av domänstyrelsen framlagt förslag, enligt vilket pensionsreglementet skulle göras tillämpligt å sådan personal å indragningsstat vid domänverket, vilken icke är underkastad civila avlöningsreglementet eller civila icke-ordinariereglementet, torde icke böra föranleda någon åtgärd.»

Kungl. Maj:ts reglemente angående tjänstepension för befattningshavare i statens tjänst den 30 december 1941 (nr 1008), som trädde i kraft den 1 juli 1942, innehåller icke något stadgande rörande domänverkets personal på indragningsstat.

I av kungl. domänstyrelsen den 30 september 1942 utfärdat pensionsbrev att gälla fr. o. m. 1 oktober 1942 beviljades en av här ifrågakvarande befattningshavare pension att utgå enligt bestämmelserna i civila tjänstepensionsreglementet den 30 juni 1934 (nr 442) samt familjepension för efterlevande att utgå enligt bestämmelserna i 1936 års allmänna familjepensionsreglemente (nr 542). Pensionsåldern har alltså, såsom förut anförts, sänkts för personal å indragningsstat vid domänverket utan att detta medfört konsekvent delaktighet i samma pensionsbestämmelser, som gälla för i tjänst varande personal.

Då — såsom ovan anförts — i fråga om familjepensionen ett förtydligande stadgande i kungl. kungörelsen den 4 januari 1937 utfärdats i syfte att tillförsäkra efterlevande till indragen personal pensionsrätt i samma utsträckning, som tillerkänts i tjänst varande personal, och då de till indragningsstat överförda befattningshavarna fått vidkännas samma sänkning av pensionsåldern som sina i tjänst kvarstående kamrater och därtill kommer att personalen å indragningsstat enligt här bifogade sammanställning över tjänstgöringstider för viss ordinarie domänverkspersonal har i medeltal 3 år 2 månader längre ordinarie tjänstetid med åtföljande större inbetalningar av pensionsavgifter före pensionsåldern än de i tjänst kvarstående (se bil. 1¹), synes

¹ Här utesluten.

det vara ett rättvist krav att den utan eget förvållande indragna personalen i enlighet med villkoren vid övergång till indragningsstat även tillerkännes uttrycklig rätt till de förmåner, som de nya allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena innefatta.

Att denna princip fastslagits visar den överenskommelse om statens övertagande av civilstatens änke- och pupillkassas rörelse, som träffats den 7 februari 1936, ävensom det uttalande, som den 29 februari 1936 gjorts av generaldirektör A. Hamilton i egenskap av ordförande i familjepensionsutredningen (bil. 2).¹

Samtliga å indragningsstat överförda skogsstatstjänstemän ha under hela sin tjänstetid tillhört civilstatens änke- och pupillkassa och erlagga alltjämt pensionsavgifter i samma omfattning som i tjänst kvarstående.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört domänstyrelsen.

Domänstyrelsen har anfört:

Personalen å indragningsstat fördelade sig vid ingången av nedannämnda år enligt följande:

enligt proposition 233/1933 från och med 1/1 1934	156
enligt proposition 148/1934 från och med 1/1 1935	2
enligt proposition 204/1937 från och med 1/1 1938	4

Summa 162

Härav kvarstodo vid årsskiftet 1942/43 92 st. fördelade på 14 jägmästare, 76 kronojägare och 2 kontorsbiträden.

Av den avgångna personalen ha 19 avlidit medan 51 åtnjuta pension.

Avgången på grund av inträde i pensionsåldern beräknas under kommande 3-årsperioder bliva följande, nämligen 1943—1945 51, 1946—1948 23, 1949—1951 13 och 1952—1954 4.

Styrelsen bifogar sin underdåniga skrivelse den 23 januari 1943¹ angående övertalig personal vid domänverket. Tjänstepensionerna ingå i de belopp, för vilka styrelsen äger erhålla ersättning från kyrkofonden och riksstatsanslag.

Med anledning av uttalandet å sid. 14 i motionen om »den utan eget förvållande indragna personalen» må framhållas, att åtskilliga av de tjänstemän, som överförts på indragningsstat, särskilt begärt att bli överförda på denna stat.

I övrigt hänvisar styrelsen till sitt i avskrift bilagda utlåtande den 24 april 1941² över 1938 års pensionsakkunnigas betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. Styrelsen finner icke anledning frånga sina i detta utlåtande framförda synpunkter.

Statskontoret har anfört:

Av förarbetena till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementena framgår, att den revision av tidigare gällande lagstiftning om tjänste- och familjepension för statstjänstemän, som föregick sagda reglementen, var betingad av de under åren 1938 och 1939 genomförda lönergleringarna för

¹ Här utesluten.

² Återgivet i motionen I: 172, jfr ovan.

civila och militära tjänstemän. De nya pensionsförmånerna hava också avvägts mot bakgrunden av dessa lönerregleringar. I anslutning härtill hava de nya pensionsbestämmelserna begränsats att i huvudsak avse befattningshavare, vilka blivit underkastade de 1939 och 1940 utfärdade nya avlöningsförfattningarna. En utsträckning av tillämpningen av de nya pensionsreglementena till befattningshavare, vilka icke falla under nyssnämnda avlöningsreglementen, skulle alltså innebära ett frångående av de principer, som varit avgörande för bestämmande av pensionsreglementenas tillämplighetsområde. Såsom framgår av förenämnda motioner har också ett av domänstyrelsen i yttrande över 1938 års pensionskommittés betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen framfört förslag av enahanda innehåll som det nu motionsvis framförda icke föranlett någon riksdagens åtgärd. Vid nu angivna förhållande måste statskontoret — som för övrigt icke anser det påkallat att vidtaga förbättring av pensionsförhållandena för sådana befattningshavare, som icke tagas i anspråk för tjänstgöring — jämväl med hänsyn till de konsekvenser, som ett bifall till föreliggande förslag skulle medföra beträffande övriga till indragnings- och övergångsstat överförda tjänstemän, för sin del bestämt motsätta sig det i motionerna framförda förslaget.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, ha enligt beslut av 1933, 1934 och 1937 års riksdagar vissa befattningshavare i domänverket överförts på indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet mot åtnjutande av på visst sätt reducerade avlöningsförmåner. Å ifrågakvarande befattningshavare ha bestämmelserna i 1934 års civila tjänstepensionsreglemente och 1936 års allmänna familjepensionsreglemente gjorts tillämpliga. Det i motionerna väckta yrkandet avser, att 1941 års allmänna tjänstepensionsreglemente skulle bli gällande för nämnda personal, vilken därmed även skulle bli underkastad 1941 års allmänna familjepensionsreglemente. Personalen skulle härigenom i tjänstepensionshänseende erhålla en icke oväsentlig pensionsförbättring, utgörande exempelvis för kronojägare (nuvarande pensionsförmåner 2 971 kronor) 456 kronor och för jägmästare (nuvarande pensionsförmåner 7 928 kronor) 628 kronor. Till stöd för ifrågakvarande förslag har bland annat anförts, att den indragna personalen erlagt pensionsavgifter under något längre tid än övriga tjänstemän samt att personalen utan eget förvållande överförts till indragningsstat.

Såsom statskontoret framhållit, skulle ett bifall till motionärernas förslag innebära ett frångående av de principer, som varit avgörande vid bestämmandet av 1941 års pensionsreglementens tillämplighetsområde, enär här ifrågakvarande personal icke blivit underkastad de nya avlöningsreglementena. Riksdagen har ock vid antagandet av nämnda pensionsreglementen ställt sig avvisande till ett av domänstyrelsen framlagt förslag i sådan riktning. Ett utsträckande av pensionsreglementenas tillämplighet till personalen å domänverkets indragningsstat skulle vidare kunna medföra vissa konsekvenser beträffande andra till indragnings- och övergångsstat överförda befattningshavargrupper. Vad motionärerna anført därom, att personalen er-

lagt pensionsavgifter under längre tid än motsvarande befattningshavare på aktiv stat torde i förevarande sammanhang icke kunna tillmätas någon avgörande vikt, då det här rör sig om belopp, som i förhållande till den föreslagna pensionsförhöjningen äro utan praktisk betydelse. Härtill kommer, att, såsom domänstyrelsen upplyst, åtskilliga av de till indragningsstat överförda tjänstemännen själva begärt att bli överflyttade på denna stat. Ett bifall till motionen skulle dessutom medföra, att pensionerna i vissa fall komme att utgå med belopp, som endast obetydligt skulle understiga avlöningarna till den indragna personalen.

Utskottet får i detta sammanhang erinra, att i proposition nr 170 till innevarande riksdag framlagts förslag om pensionsförbättring för vissa äldre pensionärer. Detta förslag är emellertid av ganska begränsad räckvidd och omfattar endast pensionärsgrupper med avsevärt lägre pensioner, än här ifrågasvarande personal,* varvid pensionsförbättringen skulle utgöra högst omkring 182 kronor om året. Denna begränsning har föranletts av nödvändigheten av att i nuvarande läge försiktighet iakttages vid beviljandet av ökade pensionsförmåner i sådana fall, där icke särskilt stort behov därav föreligger. Även från denna utgångspunkt saknas förutsättningar för ett bifall till det föreliggande förslaget. Därest emellertid statsmakterna framdeles skulle komma att besluta om en mera omfattande pensionsförbättring, synas enligt utskottets mening i samband därmed jämväl pensionsförhållandena för personalen å domänverkets indragningsstat böra regleras.

På grund av det ovan anförda finner sig utskottet — även med beaktande av att vissa av här ifrågasvarande tjänstemän genom indragningen försatts i ett mindre gynnsamt läge — icke kunna förorda, att åtgärder nu vidtagas i det i motionerna angivna syftet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner I: 172 och II: 192 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 april 1943.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Åkerberg, Nordenson*, Sundvik, Sylwan, Ohlin*,
Leander, Lindbärg och Bodin;

från andra kammaren: herrar Svedman, Paulsen, Andersson i Falkenberg,
K. A. Westman, Hall, Andersson i Munkaljungby*, Ericsson i Åtvidaberg* och Eriks-
son i Sandby.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.